

იდეალური კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებადი მონაცემების დამუშავება და საკანონმდებლო რეგულირება ევროპის ქვეყნებში

ილია ხუციშვილი

დოქტორანტი
„ნიუ ვიჟენ“ უნივერსიტეტი

შესავალი*

პერსონალური მონაცემების დაცვა ადამიანის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი უფლებაა. მისი აქტუალურობა საზოგადოებრივი ურთიერთობებისა და ტექნოლოგიური საშუალებების განვითარებასთან ერთად უფრო მატულობს. აღნიშნული უფლების დაცვა კიდევ უფრო აქტუალური ხდება როდესაც საქმე ეხება სამართალდამცავი ორგანოებისა და უსაფრთხოების სამსახურების მიერ ოპერატიულ-სამძებრო და საგამოძიებო მიზნებისათვის ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავებას.

სამართალდამცავი ორგანოები აღმასრულებელი ხელისუფლების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სისტემას წარმოადგენს, რომლის ძირითად ფუნქციებს დანაშაულის პრევენცია/აღკვეთა, საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის დაცვა განეკუთვნება. აღნიშნული ამოცანების შესასრულებლად სამართალდამცავ უწყებებს კანონმდებლობით მინიჭებული აქვთ ფარული საგამოძიებო და ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელება, აქედან გამომდინარე, არსებობს მათი არასათანადოდ გამოყენების რისკი, ამიტომ მათი საქმიანობის ეფექტიანი ზედამხედველობა მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს ადამიანის უფლებების დაცვას, მასში დაუსაბუთებელი და უსაფუძვლო ჩარევებისაგან.

ამერიკის შეერთებული შტატების ეროვნული უსაფრთხოების სააგენტოს ყოფილი თანამშრომლის, ედუარდ სნოუდენის მიერ სადაზვერვო ინფორმაციების გასაჯაროებამ ევროპის ქვეყნებში უსაფრთხოების სამსახურების საქმიანობისადმი გააჩინა გარკვეული ეჭვები. მასშტაბური ელექტრონული თვალთვალით განპირობებულმა პრობლემებმა კიდევ ერთხელ წამოჭრა კითხვები სამართალდამცავი ორგანოებისა და უსაფრთხოების სამსახურების ზედამხედველობის ეფექტიანობის შესახებ. სამართალდამცავი ორგანოების ზედამხედველობა პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისას არის მნიშვნელოვანი გარანტი იმისა, რომ აღნიშნულმა ორგანოებმა საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის უზრუნველყოფასთან ერთად დაიცვან ადამიანის ფუნდამენტური უფლებები.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკითხის კვლევა და იმის დადგენა, თუ რა პრაქტიკა არსებობს ევროპის სახელმწიფოებში სამართალდამცავი ორგანოებისა და უსაფრთხოების სამსახურების მიერ ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავებისას მათზე ზედამხედველობისა და კონტროლის პროცესში აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც აღ-

* ნაშრომში გამოთქმული მოსაზრებები და დასკვნები ეკუთვნის ავტორს და არ გამოხატავს რომელიმე ორგანიზაციის ან უწყების ოფიციალურ პოზიციას;

ნიშნული სტრუქტურები ყველაზე მეტად უქმნიან საფრთხეს კონსტიტუციით, ევროპული კონვენციითა და სხვა საერთაშორისო აქტებით აღიარებულ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებას.

1. გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა

გერმანიაში, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა და ფარული საგამოძიებო მოქმედებები დარეგულირებულია გერმანიის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით,¹ რომელიც განსაზღვრავს გამოძიებისა და სისხლის სამართლის წარმოების ეტაპზე ოპერატიულ-სამძებრო და საგამოძიებო მოქმედებების განხორციელების პროცედურებს, ვადებსა და კონტროლის ფორმებს.

გერმანიის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-8 თავის 110a, 110b და 110c პარაგრაფებით რეგულირდება საგამოძიებო მოქმედებები, რომლებიც განსაზღვრავენ ელექტრონული კომუნიკაციებისა და ინტერნეტურიერთობაზე ფარული დაკვირვების საფუძვლებს.

გერმანიის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულია სატელეკომუნიკაციო ზედამხედველობა და ფარული დაკვირვება ინტერნეტ ურთიერთობებზე, რაც მიმდინარეობს გამოძიების წარმოებისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის პროცესში,² რომელიც სასამართლოს კონტროლისა და ნებართვის გარეშე არ ხორციელდება.³

აღსანიშნავია, რომ გერმანიის თითოეულ მიწას გააჩნია საკუთარი კანონი პოლიციის შესახებ, რომელშიც სხვა საკითხებთან ერთად დარეგულირებულია ფარული და ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების განხორციელება. მაგალითად, გერმანიის ერთ-ერთი მიწის – ბრანდენბურგის პოლიციის შესახებ კანონში⁴ განსაზღვრულია ის საკითხები და პროცედურები თუ რა შემთხვევაში შეუძლია სამართალდამცავ ორგანოს მოახდინოს პერსონალური მონაცემების დამუშავება და მოცემულია ის გარემოებები რომელთა არსებობის დროსაც არის შესაძლებელი ზემოაღნიშნული ღონისძიებების განხორციელება, ესენია:⁵ 1) დანაშაულის თავიდან აცილება (პრევენცია) 2) პირის უფლებების დაცვა 3) კანონის აღსრულების უზრუნველყოფა და 4) კანონმდებლობით დაკისრებული სხვა ამოცანების შესრულება. კანონით აგრეთვე განსაზღვრულია ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების მოპოვების ღონისძიებები და საფუძვლები.⁶

ბრანდენბურგის პოლიციის შესახებ კანონში აგრეთვე განსაზღვრულია ფარული მეთვალყურეობის საფუძვლები, ვადები და პროცედურები, რომლის მიხედვით პიროვნებაზე ფარული მეთვალყურეობა შესაძლებელია განხორციელდეს როგორც ოცდაათხი საათის განმავლობაში, აგრეთვე გრძელვადიანი მონიტორინგი,⁷ რომლის მაქსიმალური ვადაა 1 (ერთი) თვე, რომლის გაგრძელებაზე ნებართვა გაიცემა სასამართლოს მიერ და აღნიშნული ქმედებები წარმოადგენს სასამართლო კონტროლის საგანს.

¹ Criminal Procedure Code (StPO) of Germany, eighth section, investigative measures, §110a Undercover agent Section, 110b Procedure when using a Covert Investigator, §110c Powers of the Undercover Investigator, 12.09.1950, <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/BJNR006290950.html#BJNR006290950BJNG000202311> [წვდომის თარიღი: 07.08.2019].

² Criminal Procedure Code (StPO) of Germany, Eighth Section, Investigative Measures, Telecommunications Surveillance, §100a, 12.09.1950;

³ იქვე, §100e;

⁴ Gesetz über die Aufgaben, Befugnisse, Organisation und Zuständigkeit der Polizei im Land Brandenburg (Brandenburgisches Polizeigesetz - BbgPolG) (Law on the Duties, Powers, Organization and Responsibility of the Police in the State of Brandenburg (Brandenburg Police Law - BbgPolG)), http://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgpolg_2016#33 [წვდომის თარიღი: 14.08.2019];

⁵ Gesetz über die Aufgaben, Befugnisse, Organisation und Zuständigkeit der Polizei im Land Brandenburg (Brandenburgisches Polizeigesetz - BbgPolG), Section 2, Data Processing, Subsection 1, Data collection, §30 Data collection, part 1-st, http://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgpolg_2016#29 [წვდომის თარიღი: 14.10.2018];

⁶ იქვე, §33-Data collection through the covert use of technical means for interception and recording of the spoken word and for the production of image recordings and image recordings, http://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgpolg_2016#29 [წვდომის თარიღი: 14.08.2019];

⁷ იქვე, §32-Data collection by observation, part 2, http://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgpolg_2016#29 [წვდომის თარიღი: 14.08.2019];

გერმანია მიეკუთვნება იმ სახელმწიფოთა რიცხვს, რომელმაც უკვე მოახდინა ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 1995 წლის⁸ და 2016 წლის დირექტივების⁹ და რეგულაციების¹⁰ იმპლემენტაცია თავის შიდა კანონმდებლობაში „პერსონალური მონაცემების დამუშავებისას ფიზიკურ პირთა დაცვისა და პერსონალური მონაცემების თავისუფალი ბრუნვის შესახებ“.

გერმანიაში პერსონალურ მონაცემთა დაცვა რეგულირდება შემდეგი საკანონმდებლო ბაზით: გერმანიის 1949 წლის კონსტიტუციის მე-10 მუხლით,¹¹ რომლითაც უზრუნველყოფილია პირადი მიმონერის, ფოსტისა და ტელეკომუნიკაციის ხელშეუხებლობა, როგორც გერმანიის მოქალაქეთა ხელშეუხებელი უფლება, 2004 წლის „კანონი ტელეკომუნიკაციების შესახებ“¹² და 2017 წლის ფედერალური კანონი „პერსონალური მონაცემების დაცვის შესახებ“.¹³ აღნიშნული აქტები ეხება ინდივიდის პირადი ცხოვრების უფლების დაცვას მის შესახებ პერსონალური მონაცემების მოპოვების, დამუშავების და გამოყენების პროცესში. გერმანიაში პერსონალური მონაცემების მოპოვების, დამუშავებისა და გამოყენების მთლიან პროცესზე მეთვალყურეობა ევალება პერსონალური მონაცემების დაცვის ფედერალურ კომისარს.¹⁴

1.1. პერსონალური მონაცემთა დაცვის ფედერალური კომისარი

ფედერალური კომისარი აბსოლუტურად დამოუკიდებელია თავისი ფუნქციების განხორციელებისას. იგი უფლებამოსილია, მონიტორინგი გაუწიოს სამართალდამცავი ორგანოების მიერ პერსონალური მონაცემების მოპოვების დამუშავებისა და გამოყენების პროცესს.

ფედერალურ კომისარს აქვს უფლება, მიმართოს სასამართლოს საჩივრით, თუ აღმოაჩენს, რომ ირღვევა პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისას კანონის რომელიმე დებულება. იგი ვალდებულია, გააკეთოს მოხსენება როგორც თავისი საქმიანობის, ისე მიმდინარე პროცესების შესახებ. კომისარი ანგარიშვალდებულია, ყოველ ორ წელიწადში ერთხელ წარსდგეს პარლამენტის წინაშე შესაბამისი მოხსენებით.

რაც შეეხება პერსონალური მონაცემების გადაცემის საკითხს, იგი ნებადართულია ევროკავშირის როგორც წევრი, ისე არაწევრი სახელმწიფოსთვის. პერსონალური მონაცემების სუბიექტის თანხმობა საჭიროა არა მარტო მონაცემების მოპოვების პროცესის დასაწყებად, არამედ მოპოვებული მონაცემების სხვა სახელმწიფოსათვის გადასაცემად.*

მონაცემების სუბიექტის შეტყობინების ვალდებულება, მასზე არსებული მონაცემების სხვა სახელმწიფოსთვის გადაცემასთან დაკავშირებით, ეკისრება მონაცემების გადამცემ ორგანოს.

⁸ Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.1995.281.01.0031.01.ENG&toc=OJ:L:1995:281:TOC [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

⁹ Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0680> [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

¹⁰ Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679> [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

¹¹ Basic Law for the Federal Republic of Germany, Article 10, <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html> [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

¹² Telecommunications Act, <https://www.itu.int/ITU-D/treg/Legislation/Germany/TelecomAct.pdf> [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

¹³ Federal Data Protection Act (BDSG) Bundesdatenschutzgesetz, https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/BJNR209710017.html [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

¹⁴ Basic Law for the Federal Republic of Germany, Chapter 4. The Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information, https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/BJNR209710017.html [წვდომის თარიღი: 17.06.2019];

* მონაცემების გადაცემა დაუშვებელია: 1) მონაცემების სუბიექტის თანხმობის გარეშე; 2) თუ გადაცემის შედეგად გარდაუვალია მონაცემების სუბიექტის კანონიერი უფლებების და კანონიერი ინტერესებისათვის ზიანის მიყენება; 3) მონაცემების მიმღებ სახელმწიფოს არ გააჩნია მონაცემების და მონაცემთა სუბიექტის დაცვის შესაბამისი დონის კანონმდებლობა;

შეტყობინება შეიძლება არ გაიგზავნოს იმ შემთხვევაში, როცა: ა) მონაცემების სუბიექტი სხვა წყაროს მიერ უკვე ინფორმირებულია აღნიშნულის შესახებ ბ) როცა შეტყობინება საფრთხეს უქმნის საზოგადოების საჯარო ინტერესებს, გერმანიის ფედერაციის სახელმწიფო ინტერესებს. მონაცემების გადაცემის კანონიერებაზე პასუხისმგებელია მონაცემების გადამცემი ორგანო.¹⁵ გარდა პერსონალური მონაცემთა დაცვის ფედერალური კომისრის ზედამხედველობისა, გერმანიაში სამართალდამცავი ორგანოების მიერ განხორციელებულ სპეციალურ ღონისძიებებს ზედამხედველობს სპეციალიზირებული საპარლამენტო კომიტეტი.

1.2. გერმანიის უსაფრთხოების სამსახურზე საპარლამენტო ზედამხედველობა

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში ფუნქციონირებს საპარლამენტო ზედამხედველობის ერთ-ერთი ყველაზე დახვეწილი ფორმა. სპეციალიზებულ საპარლამენტო კომიტეტს „საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფს“ აქვს გერმანიის ყველა სპეცსამსახურზე ზედამხედველობის მანდატი.¹⁶ „საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფის“ საქმიანობას არეგულირებს და მის კომპეტენციას განსაზღვრავს „კანონი სპეციალური ფედერალური სამსახურების საპარლამენტო კონტროლის შესახებ (Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz - PKGrG).¹⁷

საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფის კომპეტენციაში შედის სამართალდამცავი ორგანოებისა და უსაფრთხოების სამსახურების შიდა საქმიანობის შესწავლა და მათ მიერ ფარული და ოპრატიულ-სამძებრო ღონისძიებების, მათ შორის ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავებისა და კანონიერების კონტროლი.¹⁸

საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფს გააჩნია ფართო ზედამხედველობის საშუალებები და უფლებამოსილებები. ის იყენებს ყველა სტანდარტულ ზედამხედველობის საშუალებას (ანგარიშების წარდგენა, საკომიტეტო მოსმენები, შეკითხვა). საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფს როგორც უსაფრთხოების სამსახურების პოლიტიკის, ისე ოპერაციების შემომწმების მანდატი მიანიჭა კანონმდებელმა.¹⁹ ამ ფუნქციების განსახორციელებილად, მას გააჩნია ფედერალური მთავრობისგან და უსაფრთხოების სამსახურებიდან დოკუმენტებისა და ელექტრონული მასალების²⁰ გამოთხოვის უფლება.²¹

გერმანიამ, საპარლამენტო ზედამხედველობის კიდევ უფრო გაძლიერების მიზნით, შეიტანა ცვლილებები კანონში და შექმნა საპარლამენტო წარმომადგენლის ინსტიტუტი,²² რომელსაც აქვს ჯგუფის სახელით მოკვლევისა და ბიუჯეტის ხარჯვის შემომწმების უფლებამოსილება. წარმომადგენელს შეუძლია ნდობის ჯგუფის (უსაფრთხოების სამსახურების საბიუჯეტო ზედამხედველობის სპეციალიზებული საპარლამენტო კომიტეტი) და G10 კომისიის (ექსპერტთა

¹⁵ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, (2007). პერსონალური მონაცემების დაცვა საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობის ანალიზი, რედ. ხათუნა ყვირალაშვილი, თბილისი, წელი, 64-73;

¹⁶ Töpfer E., 2016, National intelligence authorities and surveillance in the EU: Fundamental rights safeguards and remedies, 10-22;

¹⁷ Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz – PKGrG), (Law on of the parliamentary control of Federal intelligence service) 29.07.2009, <http://www.gesetze-im-internet.de/pkgrg/BJNR234610009.html> [წვდომის თარიღი: 01.08.2019];

¹⁸ Surveillance by intelligence services: (2017). fundamental rights safeguards and remedies in the EU Volume I: Member States' legal frameworks, European Union Agency for Fundamental Rights;

¹⁹ ბორნი ჰ., ლეიფი ი., (2005). დაზვერვის ანგარიშვალდებულების დანერგვა: დაზვერვის სამსახურებზე ზედამხედველობის სამართლებრივი სტანდარტები და საუკეთესო პრაქტიკა, თავი 15: საპარლამენტო ზედამხედველობის ორგანოს მანდატი, ოსლო, 86-90;

²⁰ Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz – PKGrG), (Law of the parliamentary control of Federal intelligence service), §5 Powers of the supervisory body, administrative assistance, <http://www.gesetze-im-internet.de/pkgrg/BJNR234610009.html> [წვდომის თარიღი: 01.09.2019];

²¹ Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz – PKGrG), (Law of the parliamentary control of Federal intelligence service), §4 Obligation of the Federal Government for information <http://www.gesetze-im-internet.de/pkgrg/BJNR234610009.html> [წვდომის თარიღი: 01.09.2019];

²² იქვე, Paragraph §5a, Permanent Authorized Representative, Part 1;

ზედამხედველობის ორგანო),²³ ყველა შეხვედრაზე დასწრება, რაც სხვადასხვა ზედამხედველობის ორგანოებს შორის კოორდინაციის გაძლიერებასაც ემსახურება.²⁴

2. ლიეტუვის რესპუბლიკა

ფარული საგამოძიებო მოქმედების ძირითადი პრინციპები, პროცედურული საკითხები, ფარული საგამოძიებო ღონისძიებები და მათი საკანონმდებლო საფუძვლები დარეგულირებულია 2012 წლის 2 ოქტომბრის ლიეტუვის რესპუბლიკის კანონით „ფარული ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“,²⁵ რომელმაც საკანონმდებლო დონეზე დაარეგულირა ფარული საგამოძიებო და ოპერატიულ-სამძებრო მოქმედებათა განხორციელება, ხოლო მეორე საკანონმდებლო აქტი ლიეტუვის რესპუბლიკის კანონი „სპეციალური საგამოძიებო ორგანოს შესახებ“²⁶ განსაზღვრავს საგამოძიებო მოქმედებების განხორციელების საფუძვლებს სამოხელეო დანაშაულების მიმართ.

ფარული საგამოძიებო მოქმედებების ნებართვა გაიცემა რეგიონალური სასამართლოების მიერ პროკურორის მიმართვის/განცხადების საფუძველზე, რომელიც მზადდება იმ უწყებების დირექტორებთან შეთანხმებით, რომლებიც ახორციელებენ ფარულ საგამოძიებო მოქმედებებს. აღნიშნულ მიმართვაში განმარტებული უნდა იყოს კონკრეტულ შემთხვევაში გამოძიების ცალკეული მეთოდის გამოყენების აუცილებლობა.

გადაუდებელი აუცილებლობის დროს როდესაც არსებობს ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, საკუთრების, ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ხელყოფის დიდი საშიშროება, პროკურორმა მიღებული მიმართვა/განცხადება 24 საათის განმავლობაში უნდა წარუდგინოს მოსამართლეს. იმ შემთხვევაში თუ ფარულ საგამოძიებო მოქმედებაზე ნებართვა არ გაიცემა აღნიშნული მიმართვა/განცხადება დაუყოვნებლივ უნდა გაუქმდეს.²⁷

ფარული საგამოძიებო მოქმედების წარმოების მაქსიმალური ვადაა 6 თვე, თუმცა საჭიროებისა და ადეკვატური დასაბუთების შემთხვევაში ეს ვადა შეიძლება გაგრძელდეს კიდევ 6 თვით. გადავადებების მაქსიმალური რაოდენობა დადგენილი არ არის. პროკურორს შეუძლია, დასაბუთებული წერილობითი ფორმით, უარი განაცხადოს ღონისძიების გაგრძელებაზე.

რაც შეეხება პერსონალურ მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებს, იგი დარეგულირებულია როგორც ლიეტუვის რესპუბლიკის 1992 წლის 25 ოქტომბრის კონსტიტუციით,²⁸ ასევე კანონით „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ (მიღებულია 1996 წლის 11 ივნისს, ბოლო ვერსია მიღებულია 2003 წლის 21 იანვარს, ძალაში შევიდა 2003 წლის 1 ივლისს),²⁹ და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით.

ლიეტუვის კონსტიტუციის 22-ე მუხლის თანახმად, ინდივიდის პირადი ცხოვრება არის ხელშეუხებელი.³⁰ ინფორმაცია, რომელიც ეხება ინდივიდის პირად ცხოვრებას, შეიძლება მოპოვებულ და დამუშავებულ იქნეს მხოლოდ სასამართლოს ბრძანებითა და შესაბამისი კანონის

²³ Committees of the 18th electoral term, <https://www.bundestag.de/ausschuesse/ausschuesse18/gremien18/g10> [წვდომის თარიღი: 01.09.2019];

²⁴ Gesetz zur Beschränkung des Brief-, Post- und Fernmeldegeheimnisses, (Law of the limitation of postal and telecommunications secrecy) (Article 10 Law - G 10), Date of completion: 26.06.2001, http://www.gesetze-im-internet.de/g10_2001/BJNR125410001.html [წვდომის თარიღი: 01.09.2019];

²⁵ The Republic Of Lithuania Criminal Intelligence Law, No. Vilnius, 02.10.2012, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/TAIS.427828> [წვდომის თარიღი: 07.08.2019]

²⁶ Republic Of Lithuania Law On The Special Investigation Service, Article 8. Functions of the Special Investigation Service, May 2, 2000, No.VIII-1649, Vilnius, http://www.stt.lt/documents/laws/stt_law.pdf ; [წვდომის თარიღი: 07.08.2019]

²⁷ The Republic Of Lithuania Criminal Intelligence Law, Article 12. Tasks of law enforcement authorities, No. Vilnius, 02.10.2012, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/TAIS.427828> [წვდომის თარიღი: 07.08.2019];

²⁸ Constitution of the Republic of Lithuania, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1890?jfwid=-umo1q4ckk> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

²⁹ Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d-2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vfvf> [წვდომის თარიღი: 12.06.2019];

³⁰ Constitution of the republic of Lithuania, Article 22, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1890?jfwid=-umo1q4ckk> [წვდომის თარიღი: 12.07.2019];

დაცვით. კანონი და სასამართლო იცავს პირებს თვითნებური ან არაკანონიერი ჩარევისაგან მათ პირად და ოჯახურ ცხოვრებაში. ლიეტუვის რესპუბლიკის კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ შეიცავს დეტალურ დებულებებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ პერსონალურ მონაცემთა დაცვას, რომელიც შესაბამისობაშია ევროკავშირის 1995 წლის 24 ოქტომბრის N95/46/EC დირექტივასთან.³¹

ვინაიდან ლიეტუვის „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონის მიხედვით,³² ლიეტუვის რესპუბლიკაში პერსონალურ მონაცემთა სამართლებრივი დაცვა შესაბამისობაში უნდა იყოს ზემოხსენებული დირექტივის მოთხოვნებთან,³³ ამისათვის, ლიეტუვაში პერსონალურ მონაცემთა დაცვის უზრუნველყოფის მიზნით, შექმნილია პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია.³⁴

2.1. პერსონალური მონაცემთა დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია

ლიეტუვის რესპუბლიკის კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ პერსონალურ მონაცემთა დაცვაზე აწესებს ზედამხედველობის ინსტიტუტს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სახელმწიფო ინსპექციის სახით.³⁵ ლიეტუვის მთავრობის N1156 რეზოლუციით მიღებული დებულებით, მონაცემთა დაცვის სახელმწიფო ინსპექციის შესახებ და მისი დამატებით (2005 წლის 24 იანვარი), ინსპექციას მიენიჭა უფლებამოსილება, ზედამხედველობა გაუწიოს პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისას კანონის მოთხოვნათა დაცვას.

ინსპექციას ხელმძღვანელობს დირექტორი, რომლის დანიშვნა და თანამდებობიდან გათავისუფლება ხდება ლიეტუვის რესპუბლიკის საჯარო სამსახურის შესახებ კანონის მოთხოვნათა დაცვით.³⁶

ინსპექცია არის სახელმწიფო ორგანო,³⁷ რომელიც ფინანსდება ბიუჯეტიდან. იგი პასუხს აგებს მთავრობის წინაშე. მონაცემთა დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია ხელმძღვანელობს ლიეტუვის რესპუბლიკის კონსტიტუციით, კანონებით, ლიეტუვის რესპუბლიკის მიერ დადებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და სხვა საკანონმდებლო აქტებით.

ინსპექციის შესახებ დებულების მე-6 მუხლის თანახმად,³⁸ ინსპექციის მიზნებს წარმოადგენს: მონაცემთა დაცვის უზრუნველყოფა, პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების დროს კონტროლის განმახორციელებელ პირთა საქმიანობაზე ზედამხედველობა, პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების მართლზომიერებაზე კონტროლის განხორციელება, მონაცემთა დამუშავების დროს დარღვევებზე რეაგირება და მონაცემთა სუბიექტების უფლებების დაცვა.

პირს, რომელსაც მიადგა ზიანი კონტროლის განმახორციელებლის, დამუშავებლის ან სხვა

³¹ EU Directive N 95/46/EC On The Protection Of Individuals With Regard To the Processing Of Personal Data and On the Free Movement of Such Data, THE European Parliament, 24 October, 1995, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995L0046&from=en> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

³² Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, Article 1. Objective, Purpose and Scope of the Law, part 7, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/documentSearch/lt> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

³³ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, (2007). პერსონალური მონაცემების დაცვა საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობის ანალიზი, რედ. ხათუნა ყვირაღაშვილი, თბილისი, 24-38;

³⁴ Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, Article 27. Right of the Data Subject to Object to the Processing of His Personal Data, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vfvf> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

³⁵ იქვე, Article 29. Assistance to the Data Subject in Exercising His Right of Access to His Personal Data, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vfvf> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

³⁶ იქვე, Article 12, Organisation Of Work Of The Inspectorate, No.1156, 25 September, 2001, Vilnius, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.312997?jfwid=qjs00gs0d> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

³⁷ Government Of The Republic Of Lithuania Resolution On The Structural Reform Of The State Data Protection Inspectorate, Granting Authorization To The State Data Protection Inspectorate, The Approval Of The Regulations Of The State Data Protection Inspectorate And The Partial Amendment Of The Related Resolutions Of The Government Of The Republic Of Lithuania, No.1156, 25 September, 2001, Vilnius, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.312997?jfwid=qjs00gs0d/> [წვდომის თარიღი: 12.08.2019];

³⁸ იქვე, Article 6, II. Objectives, Tasks And Functions Of The Inspectorate, No.1156, 25 September, 2001, Vilnius, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.312997?jfwid=qjs00gs0d> [წვდომის თარიღი: 12.07.2019];

პირის მიერ განხორციელებული მოქმედებების ან უმოქმედობის შედეგად, უფლება აქვს, მოითხოვოს ქონებრივი და არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება. ზიანის ოდენობა განისაზღვრება სასამართლოს მიერ.³⁹

2.2 ლიეტუვის უსაფრთხოებისა და დაზვერვის სამსახურებზე საპარლამენტო და სასამართლო ზედამხედველობა

ლიეტუვაში უსაფრთხოებისა და დაზვერვის სამსახურების მიერ ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავებისას სამსახურებრივ ზედამხედველობას ახორციელებს საპარლამენტო კომიტეტი ეროვნული უშიშროებისა და თავდაცვის საკითხებში.⁴⁰

ლიეტუვის ეროვნული უსაფრთხოების და თავდაცვის საპარლამენტო კომიტეტის უფლებამოსილება (Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas)⁴¹ (მისი დებულება ან რეგულაცია) არ არის განსაზღვრული ერთ ცალკეული სამართლებრივი აქტით, შესაბამისად, მისი მანდატის ფარგლები არ არის დაკონკრეტებული.⁴²

ეროვნული უსაფრთხოების და თავდაცვის საპარლამენტო კომიტეტს (Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas) აქვს ნვდომა ყველა ინფორმაციაზე, რომელიც ემსახურება პარლამენტის მიერ მისთვის დაკისრებული საზედამხედველო⁴³ ფუნქციების შესრულებას სამართალდამცავი ორგანოების ზედამხედველობის კუთხით.⁴⁴

კომიტეტების მიერ პარლამენტში ყოველწლიური ანგარიშების წარდგენის კანონით დადგენილი ვალდებულება არ არსებობს. თუმცა პარლამენტის დებულება (Seimo statutas) ითვალისწინებს, რომ პარლამენტს შეუძლია საჭიროებისამებრ მოითხოვოს საპარლამენტო კომიტეტებისგან ანგარიშების წარდგენა.⁴⁵

რაც შეეხება სასამართლო ზედამხედველობას, ლიეტუვის რესპუბლიკის დაზვერვის შესახებ კანონის (Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymas) მე-13 მუხლი განსაზღვრავს,⁴⁶ თუ რომელი ღონისძიებები მოითხოვს სასამართლოს ნებართვას პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისას, ესენია: 1) ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელებით, მიმონერებითა და სხვა პირადი კომუნიკაციებით გადაცემული ინფორმაციის შინაარსის მონიტორინგი და ჩანერა; 2) პირის საცხოვრებლის ან მანქანის შემოწმება და დათვალიერება; 3) დოკუმენტების ან ნივთების ამოღება ან ფარული შემოწმება და ჩანერა; 4) ელექტრონული ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავება და მონაცემების მოპოვება; 5) ფულადი სახსრების, ფასიანი ქაღალდების, ელექტრონული გადარიცხვებისა და სხვა ფინანსური ოპერაციების მონიტორინგი და აღრიცხვა.

³⁹ Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, Article 34. Registration of Data Controllers, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vuf> [წვდომის თარიღი: 17.08.2019];

⁴⁰ Lithuania, Seimas (2012), Law on Intelligence of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymas), No. XI-2289, 17 October 2012, as amended, Art. 21 (5), <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106097/FYHcBALWYG> [წვდომის თარიღი: 24.08.2019];

⁴¹ Lithuania, Seimas (1997), Law on the State Defence Council of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos valstybės gynimo tarybos įstatymas), No. VIII-209, 30 April 1997, as amended, Art. 2, 4, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.38353/tFCCcCMzjU> [წვდომის თარიღი: 24.08.2019];

⁴² Short Thematic Report, (2016). National intelligence authorities and surveillance in the EU: Fundamental rights safeguards and remedies, 5-11;

⁴³ Wills A., (2015). Democratic and effective oversight of national security services, The Council of Europe Commissioner for Human Rights, 42-43;

⁴⁴ Lithuania, Seimas (1998), Statute of the Seimas of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos Seimo statutas), No. VIII-1000, 22 December 1998, as amended, Art. 44 (7), <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.70489?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=25bcdfc2-b8be-4e81-8991-185fe08c5d78> [წვდომის თარიღი: 24.08.2019];

⁴⁵ Lithuania, Seimas (1998), Statute of the Seimas of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos Seimo statutas), No. VIII-1000, 22 December 1998, as amended, Art. 48 (2), <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.70489?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=25bcdfc2-b8be-4e81-8991-185fe08c5d78> [წვდომის თარიღი: 24.08.2019];

⁴⁶ Lithuania, Seimas (2012), Law on Intelligence of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymas), No. XI-2289, 17 October, 2012, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106097/FYHcBALWYG> [წვდომის თარიღი: 24.08.2019];

დასკვნა

განხილული ქვეყნების საკანონმდებლო პრაქტიკისა და საერთაშორისო კანონმდებლობის მიმოხილვისა და გაანალიზების შედეგად, შეიძლება ითქვას, რომ პერსონალურ მონაცემთა დაცვა, ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავება და მათ დამუშავებაზე ეფექტიანი ზედამხედველობა, ქვეყანაში დემოკრატიის ხარისხის პირდაპირპროპორციულია.

ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დამუშავება და საკანონმდებლო რეგულირება ყოველ კონკრეტულ ქვეყანაში თავისებურია, რაც განპირობებულია იმით, თუ რა საკანონმდებლო მექანიზმებით რეგულირდება სამართალდამცავი ორგანოების ოპერატიულ-საგამოძიებო საქმიანობა და არის თუ არა იგი სახელმწიფოში არსებული ოპერატიული ვითარების თანხვედრი. სწორედ მათი სათანადო განხილვა იძლევა შესაძლებლობას, რომ სრულყოფილად გაანალიზდეს და შესწავლილ იქნას სამართალდამცავი სექტორისა და მისი ზედამხედველი ორგანოების ურთიერთდამოკიდებულება.

აღსანიშნავია, რომ სამართალდამცავი ორგანოებისა და უსაფრთხოების სამსახურის მართვისა და ზედამხედველობის ერთიანი და საუკეთესოდ აღიარებული სისტემა არ არსებობს. თითოეული ქვეყანა განსხვავებულ გარემოებებსა და მუდმივად ცვალებად გლობალურ უსაფრთხოების გარემოში ცდილობს არაერთ საფრთხესთან გამკლავებას და შესაბამისი ბალანსის უზრუნველყოფას სამართალდამცავი ორგანოების მიერ განხორციელებულ სპეციალურ ღონისძიებებსა და ადამიანის უფლებათა დაცვას შორის.

აქედან გამომდინარე, სამართალდამცავი ორგანოებისა და უსაფრთხოების სამსახურების მიერ პერსონალური მონაცემების დამუშავება, გადაცემა, შენახვა და დაცვა უნდა მოხდეს საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, აგრეთვე, სახელმწიფომ უნდა დაიცვას ბალანსი ოპერატიულ-სამძებრო და საგამოძიებო მიზნებისათვის განხორციელებულ სპეციალურ ღონისძიებების ფარგლებსა და ადამიანის პირადი ცხოვრების უფლებას შორის.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ბორნი ჰ., ლეიფი ი., (2005). დაზვერვის ანგარიშვალდებულების დანერგვა: დაზვერვის სამსახურებზე ზედამხედველობის სამართლებრივი სტანდარტები და საუკეთესო პრაქტიკა, თავი 15: საპარლამენტო ზედამხედველობის ორგანოს მანდატი, ოსლო, 86-90;
- საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, (2007). პერსონალური მონაცემების დაცვა – საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობის ანალიზი, რედ. ხათუნა ყვირალაშვილი, თბილისი, 24-38;
- საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, (2007). პერსონალური მონაცემების დაცვა – საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობის ანალიზი, რედ. ხათუნა ყვირალაშვილი, თბილისი, 64-73;
- Basic Law for the Federal Republic of Germany, Article 10, <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>
- Basic Law for the Federal Republic of Germany, Chapter 4. The Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information, https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/BJNR209710017.html
- Constitution of the Republic of Lithuania, Article 22, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1890?jfwid=umo1q4cck>
- Constitution of the Republic of Lithuania, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1890?jfwid=umo1q4cck>
- Criminal Procedure Code (StPO) of Germany, Eighth section, investigative measures, telecommunications surveillance, §100a, 12.09.1950.
- Criminal Procedure Code (StPO) of Germany, Eighth section, investigative measures, §110a Undercover agent Section, 110b Procedure when using a Covert Investigator, §110c Powers of the Undercover Investigator, 12.09.1950, <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/BJNR006290950.html#BJNR006290950BJNG000202311>
- Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.1995.281.01.0031.01.ENG&toc=OJ:L:1995:281:TOC

- Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0680>
- EU Directive N 95/46/EC On The Protection Of Individuals With Regard To the Processing Of Personal Data and On the Free Movement of Such Data, THE European Parliament, 24 October, 1995, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995L0046&from=en>
- Federal Data Protection Act (BDSG) Bundesdatenschutzgesetz, https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/BJNR209710017.html Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz - PKGrG), (Law on the parliamentary control of Federal intelligence service) 29.07.2009, <http://www.gesetze-im-internet.de/pkgrg/BJNR234610009.html>
- Surveillance by intelligence services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU Volume I: Member States' legal frameworks, European Union Agency for Fundamental Rights, 2017;
- Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz - PKGrG), (Law of the parliamentary control of Federal intelligence service), § 5 Powers of the supervisory body, administrative assistance, <http://www.gesetze-im-internet.de/pkgrg/BJNR234610009.html>
- Gesetz über die parlamentarische Kontrolle nachrichtendienstlicher Tätigkeit des Bundes (Kontrollgremiumgesetz - PKGrG), (Law of the parliamentary control of Federal intelligence service), § 4 Obligation of the Federal Government for information <http://www.gesetze-im-internet.de/pkgrg/BJNR234610009.html>
- Committees of the 18th electoral term, <https://www.bundestag.de/ausschuesse/ausschuesse18/gremien18/g10>
- Gesetz zur Beschränkung des Brief-, Post- und Fernmeldegeheimnisses, (Law of the limitation of postal and telecommunications secrecy) (Article 10 Law - G 10), Date of completion: 26.06.2001, http://www.gesetze-im-internet.de/g10_2001/BJNR125410001.html
- Gesetz über die Aufgaben, Befugnisse, Organisation und Zuständigkeit der Polizei im Land Brandenburg (Brandenburgisches Polizeigesetz - BbgPolG), Section 2, Data Processing, Subsection 1, Data collection, §30 Data collection, part 1-st, http://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgpolg_2016#29
- Government Of The Republic Of Lithuania Resolution On The Structural Reform Of The State Data Protection Inspectorate, Granting Authorization To The State Data Protection Inspectorate, The Approval Of The Regulations Of The State Data Protection Inspectorate And The Partial Amendment Of The Related Resolutions Of The Government Of The Republic Of Lithuania, No.1156, 25 September, 2001, Vilnius <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.312997?jfwid=qjs00gs0d/>
- Gesetz über die Aufgaben, Befugnisse, Organisation und Zuständigkeit der Polizei im Land Brandenburg (Brandenburgisches Polizeigesetz - BbgPolG) (Law on the Duties, Powers, Organization and Responsibility of the Police in the State of Brandenburg (Brandenburg Police Law - BbgPolG)), http://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgpolg_2016#33
- Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vvf>
- Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, Article 1. Objective, Purpose and Scope of the Law, part 7, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/documentSearch/lt>
- Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, Article 27. Right of the Data Subject to Object to the Processing of His Personal Data, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vvf>
- Law on Legal Protection of Personal Data Republic of Lithuania, Article 34. Registration of Data Controllers, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ef70b5d2f14811e78f3dc265493430ae?jfwid=nz8qn7vvf>
- Lithuania, Seimas (2012), Law on Intelligence of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymas), No. XI-2289, 17 October 2012, as amended, Art. 21 (5), <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106097/FYHcBALWYG>
- Lithuania, Seimas (1997), Law on the State Defence Council of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos valstybės gynybos tarybos įstatymas), No. VIII-209, 30 April 1997, as amended, Art. 2, 4, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.38353/tFCCcCMzjU>
- Lithuania, Seimas (1998), Statute of the Seimas of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos Seimo statutas), No. VIII-1000, 22 December 1998, as amended, Art. 44 (7), <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.70489?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=25bcdcf2-b8be-4e81-8991-185fe08c5d78>
- Lithuania, Seimas (1998), Statute of the Seimas of the Republic of Lithuania (Lietuvos Respublikos Seimo statutas), No. VIII-1000, 22 December 1998, as amended, Art. 48 (2), <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.70489?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=25bcdcf2-b8be-4e81-8991-185fe08c5d78>

- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>
- Short Thematic Report, (2016). National intelligence authorities and surveillance in the EU: Fundamental rights safeguards and remedies, 5-11;
- Telecommunications Act, <https://www.itu.int/ITU-D/treg/Legislation/Germany/TelecomAct.pdf> The Republic Of Lithuania Criminal Intelligence Law, No. Vilnius, 02.10.2012, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/TAIS.427828>
- Republic Of Lithuania Law On The Special Investigation Service, Article 8. Functions of the Special Investigation Service, May 2, 2000, No.VIII-1649, Vilnius, http://www.stt.lt/documents/laws/stt_law.pdf
- The Republic Of Lithuania Criminal Intelligence Law, Article 12 . Tasks of law enforcement authorities, d No. Vilnius, 02.10.2012, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/TAIS.427828>
- Töpfer E., (2016). National intelligence authorities and surveillance in the EU: Fundamental rights safeguards and remedies, 10-22;
- Wills A., (2015). Democratic and effective oversight of national security services, The Council of Europe Commissioner for Human Rights, 42-43;